

Shanghai

DE METROPOLIS VAN HET OOSTEN - DOOR J. MELIS

Afstand is niet meer dan een woord. De Hollander, die van Vlissingen naar Groningen reist of van Den Helder naar Maastricht in één, zegge één dag, vindt dit een prestatie, waarop noodzakelijk een behoorlijke dosis vermoeienis volgen moet. Gaat het toevallig om een buitenlandsche reis al is het maar Aken of Brussel of Londen dan suggereert de grens, die hij passeeren moet er onbewust de noodige kilometers bij en hij vindt den afstand, dien hij heeft afgelegd: „enorm"! Toch kennen wij in Europa geen afstanden. De ontwikkeling van de techniek heeft ten aanzien van het groot-toerisme en internationale verkeer een dusdanige omwenteling teweeg gebracht, dat wij van afstanden niet meer kunnen spreken. Alle hoofdsteden van Europa zijn heden ten dage op de meest comfortabele wijze per vliegtuig binnen twaalf uur te bereiken. Het woord: „afstand" begint dan ook voor de oudere generatie, die nog met eenigszins beklemd hart naar het vliegtuig kijkt, doch gaarne gebruik maakt van de blauwe luxetreinen, die hen binnen een etmaal door het hartje van Frankrijk naar de zoogeliefde Riviera brengen, te vervagen en voor de jongere generatie, die met het vliegtuig is opgegroeid bestaat dit woord niet meer. Deze inleiding moet noodzakelijk aan mijne beschrijving vooraf, opdat, wanneer ik den lezer uitnoodig eens een bezoek aan Shanghai te brengen, hij niet beginnen zal, mij naar het hoofd te gooien: „'t Ligt nogal naast de deur!"

Naast de deur ligt het inderdaad niet bepaald, maar het ligt wel in de groote reisroute van en naar de Oost voor hen, die eens wat anders wenschen te zien dan het klassieke Port Said, Suez-kanaal en... daarna niets meer dan zee, tot aan Indië toe. Shanghai heeft, als metropolis van het Oosten, zulk een uitzonderlijk cachet, dat de uitgifte van ettelijke honderden dollars — Mexicaansche — in onze munt omgezet pl. m. F. 1.40, ruimschoots opweegt tegen wat men er aan breederen kijk op het leven in het algemeen en aan dieperen blik in de Oostersche psyche en mentaliteit in het bijzonder voor in de plaats krijgt.

Shanghai, de voornaamste handelsplaats van China, wier zeehaven genoteerd staat als derde op de lijst van 's werelds groote zeehavens, ligt in de provincie Kiangsu, nabij de Noordelijke grens van Chekiang, ongeveer een zestien mijl van zee aan de Whangpoo-rivier, China's grootste rivier, die van de vroegste tijden af de voornaamste handelsverbinding vormde met het binnenland.

Men kan zich van de ontwikkeling van Shanghai gedurende de laatste jaren een denkbeeld vormen, wanneer ik hier neerschrijf, dat ongeveer 40 miljoen menschen voor hun levensonderhoud direct op Shanghai zijn aangewezen. In 1842 maakten de Engelsche kanonnen, die een welsprekender geluid deden hooren dan alle

diplomatieke onderhandelingen, een dusdanige bres in de antieke historische houding tegenover den buitenlandschen handel, waarmede zich de Chinees in aristocratische zelfgenoegzaamheid tot nu toe als met een hechten muur had omgeven, dat door „de barbaren van over de zee" zooals ze in het historische testament van China niet al te vlelend stonden genoteerd, aan het isolement van dit rijke land voor goed een einde was gemaakt. De haven van Shanghai werd formeel geopend in 1843. Voor de buitenlandsche nederzettingen werd een speciaal gedeelte der stad gereserveerd, waar na de Engelschen, al spoedig de Franschen en Amerikanen hun eigen kolonie stichtten. Met Westersche voortvarendheid streek de hand uit het Westen de antieke Chineesche coulissen weg van het groeiende handelskwartier: „de Bund" en smeedde er schakel na schakel de gouden symbolen van zijn machtigen handel, een keten van bankpaleizen en kantoren.

De reiziger, die nu, na een tiendaagsche trip met een der prachtige Empress-booten vanaf San Francisco, de Whang-Poo-rivier opvaart en voor het eerst kennismaat met wat volgens zijn opvatting een „Oostersche stad" zijn moet, wrijft zich de oogen uit van verbazing, als hij op de groote rivier, waarop nog kort geleden de Chineesche junk alleenheerscheres was, een activiteit ontwaart, die voor die der Theems niet onderdoet en welke deze laatste rivier door het typische Chineesche cachet der vele vaartuigen in schilderachtigheid verre overtreft. Op de drabbigbruine Whangpoo ontplooiën zich de vlaggen van alle naties der wereld; elk schip, dat men passeert bevat een conglomeraat van rassen. Op den Java-China-Japan stoomer, die mij eens van Batavia naar Shanghai bracht, — een reis van nauwelijks veertien dagen — telde ik niet minder dan 34 verschillende nationaliteiten. Shanghai is de meest cosmopolitische stad ter wereld. Men heeft er dertien kamers van koophandel en niet minder dan 48 bankinstellingen, die als vertegenwoordigers der verschillende naties het meest fantastische coloriet te zien geven, dat zich denken laat. De geest van dat coloriet komt dan ook op de meest treffende wijze tot uiting in wat de stad zelf te aanschouwen geeft. Op de Bund rijen zich aaneen als een bont mengelmoe van de meest uiteenlopende stijlen de geweldige bankpaleizen, afgewisseld door clubgebouwen, handelskantoren en de bureaux der dagbladen, waarvan het oudste is het gebouw van de „North China Daily News" door de Engelschen gemoedelijk betiteld als: „The old lady of the Bund." Een hoogst interessant gezicht bij het opvaren der rivier, als het schip de „Bund" nadert is wel het fiere wapperen der ontelbare consulaire vlaggen op hunne standaards aan de zijde van het water, waar de meeste kantoren gevestigd zijn. Men ziet er de vlaggen van Engeland, Amerika, Japan, Duitschland, Frankrijk, Holland en al de verdere noembare en onnoembare consulaten, welke in het internationaal settlement gevestigd zijn. Heeft men eenmaal voet

aan wal gezet, dan wordt het opnieuw tijd zich te verbazen over wat hier in enkele jaren werd tot stand gebracht. Een der meest daadwerkelijke Westersche matter of factnesses, welke ooit in het Oosten werden gedemonstreerd. Op Bund en Nanking-road klopt op de meest intensieve wijze, maar met een regelmaat en een beheerscht tempo, die de meest natuurlijke erfenis zijn van eeuwen van zelfdiscipline, het hart van de moderne metropolis, die met nooit falende zekerheid de geweldige gaven der twee rijkste provincies van China, Chekiang en Kiangsu, verwerkt en via zijn grooten slagader, de Whangpoo, uitzendt naar alle deelen der wereld.

De internationale nederzetting van Shanghai heeft haar eigen vlag, een rood St. Andrew's kruis op een

SAMPANS (kleine overzet-vaartuigen) op de rivier.